

NACIONALINĖS ENERGETINĖS NEPRIKLAUSOMYBĖS STRATEGIJAI STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO PROCEDŪRŲ SANTRAUKA/APRAŠYMAS

2018 m. Birželio 21 d. Lietuvos Respublikos Seimas pritarė atnaujintai Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijai (toliau – Strategija): 2018 m. birželio 21 d. LR Seimo nutarimas Nr. XIII-1288 “Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. Birželio 26 d. nutarimo Nr. NR. XI-2133 Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo pakeitimo”.

Strategijoje nustatoma Lietuvos energetikos sektoriaus vizija, jos įgyvendinimo principai, strateginės kryptys, tikslai ir uždaviniai. Strategijoje numatytos keturios pagrindinės Lietuvos energetikos politikos kryptys – energetinis saugumas, žaliosios energetikos plėtra, tausaus energijos vartojimas bei konkurencingumas ir inovacijos. Strategijos rengimo organizatorius – Lietuvos Respublikos energetikos ministerija

Vadovaujantis Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, Strategijai buvo atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (toliau - SPAV).

Numatytos Strategijos įgyvendinimo pasekmių stebėsenos priemonės

Lietuvos Respublikos Vyriausybei kiekvienais metais savo veiklos metinėje ataskaitoje informuoja Seimą apie Strategijos nuostatų įgyvendinimą, vykdant penkerių metų Strategijos įgyvendinimo planą ir programas. Nustatyta tvarka atskiros institucijos teikia atskaitas apie tam tikrų rodiklių pasiekimo reikšmes ES institucijoms.

Energetikos infrastruktūros projektams vykdomas poveikio aplinkos kokybei (poveikio aplinkai) monitoringas, kuriems poveikio aplinkos kokybei monitoringo vykdomas numatytas poveikio aplinkai vertinimo (toliau -PAV) ataskaitoje ar statinio projekte. Aplinkosauginiu požiūriu jautriose teritorijose rekomenduojamas aplinkos monitoringas ir statybos laikotarpis. Stebimi aplinkos komponentai, stebėsenos metodai, laikotarpis po projekto įgyvendinimo bei dažnumas nustatomi PAV proceso metu, atsižvelgiant į atskiro projekto mastą bei vietovės sąlygas. Rekomenduojama monitoringo trukmė – 3 metai po statybos darbų užbaigimo. Po to, apibendrinus gautus rezultatus, monitoringo programa turi būti peržiūrėta ir nuspręsta apie stebėjimų vykdymo pratęsimo tikslingumą.

Aplinkos komponentai, kurių stebėjimas rekomenduojamas energetikos infrastruktūros projektams: biologinė įvairovė, dirvožemis, kraštovaizdis, paviršinis vanduo, fizinė aplinka, aplinkos oro kokybė.

Informacija, kaip į Strategiją buvo integruoti aplinkos apsaugos klausimai

Viena iš keturių Strategijos kryptų - įtakos klimato kaitai ir aplinkos oro taršai mažinimas (energijos taupymas ir žaliąji energetika). Energijos vartojimo efektyvumas gerina valstybės gyventojų finansinę būklę, didina verslo konkurencingumą, mažina išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir aplinkos oro teršalų kiekį, gerina aplinkos oro kokybę. Bus siekiama, kad energijos vartojimo efektyvumo didinimas ir atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas taptų kasdiene kiekvieno buitinio vartotojo, verslo ar pramonės, įsigyjiančios elektrą, dujas, biokurą ar kitą kurą arba žaliavas, veiklos dalimi. Atsinaujinantys energijos ištekliai – perspektyviausias energijos šaltinis plečiant vidaus energijos gamybą, todėl tolesnė atsinaujinančių energijos išteklių plėtra ir energijos vartojimo efektyvumo didinimas, derantys su aplinkos oro taršos mažinimu, bus skatinami finansinėmis ir nefinansinėmis priemonėmis:

1.3.1. ilguoju laikotarpiu plėtojamas išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir aplinkos oro teršalų neišskiriančio energetikos sektoriaus darnusis vystymasis, atsižvelgiant į didėjantį atsparumo gamtos reiškiniams, kylantiems dėl klimato kaitos pokyčių, poreikį;

1.3.2. energijos ir biodegalų gamybai bus panaudojami atsinaujinantys energijos ištekliai;

1.3.3. atsinaujinanti energetika plėtojama aktyviai ir nuosekliai didinant vartotojų, taikančių aplinkai palankias technologijas, skaičių ir į atsinaujinančių energijos išteklių plėtrą įtraukiant vietos energetikos bendruomenes;

1.3.4. užtikrinant saulės šviesos ir šilumos energijos panaudojimo plėtrą, centralizuotai pagamintos šilumos sektoriuje bus diegiami saulės kolektoriai;

1.3.5. valstybė skatins kompleksiską daugiabučių gyvenamųjų ir viešųjų pastatų atnaujinimą (prioritetą teikiant gyvenamųjų kvartalų renovacijai);

1.3.6. bus skatinamos mažo energetinio intensyvumo ir energijos vartojimo efektyvumą didinančios pramonės šakos, skatinama visose pramonės šakose diegti ir įsigyti naujausias, aplinkai palankias technologijas ir įrenginius.

1.3.7. Įgyvendintų tikslų rezultatai:

1.3.7.1. vystantis technologijoms, energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių gamybos dalis didės jos gamintojams dalyvaujant rinkoje. 2020 metais energija iš atsinaujinančių energijos išteklių sudarys 30 proc. šalies bendrai suvartojamos galutinės energijos, 2030 metais – 45 proc., o 2050 metais – 80 proc. Energija iš atsinaujinančių energijos išteklių taps pagrindinė visuose – elektros, šilumos ir vėsumos energijos gamybos bei transporto – sektoriuose;

1.3.7.2. 2030 metais pirminės ir galutinės energijos intensyvumas bus 1,5 karto mažesnis negu 2017 metais, o 2050 metais – 2,4 karto mažesnis negu 2017 metais;

1.3.7.3. iki 2020 metų atnaujintuose daugiabučiuose gyvenamuosiuose ir viešuosiuose pastatuose bus sutaupyta apie 2,6–3 TWh energijos, o iki 2030 metų – 5–6 TWh energijos;

1.3.7.4. šalies pramonėje iki 2030 metų bus sutaupyta 1 TWh elektros energijos;

1.3.7.5. ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje dalyvaujančiuose stacionariuose įrenginiuose išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis iki 2030 metų sumažės mažiausiai 43 proc., palyginti su 2005 metų lygiu;

1.3.7.6. ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje nedalyvaujančiuose sektoriuose (kurą deginančiuose energetikos ir pramonės įrenginiuose, mažesniuose negu 20 MW, transporto sektoriuje) išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis iki 2030 metų sumažės mažiausiai 9 proc., palyginti su 2005 metų lygiu;

1.3.7.7. išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis energetikos ir transporto sektoriuose iki 2050 metų sumažės daugiau kaip 95 proc., palyginti su 1990 metų lygiu.

Strategijai buvo atliktas SPAV, Strategijos projektui ir SPAV dokumentams išvadas teikė vertinimo subjektai: Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. SPAV ataskaitoje rekomenduojamos stebėsenos (monitoringo), poveikio prevencinės, mažinimo ir kompensavimo priemonės, kurių pagalba galima sumažinti arba išvengti neigiamo poveikio aplinkai.

Informacija, kaip buvo atsižvelgta į SPAV ataskaitoje pateiktą informaciją

Planas dėl SPAV ataskaitoje pateiktų išvadų nebuvo keičiamas.

Motyvai, lėmę alternatyvos pasirinkimą

Strategijoje remtasi 2015 m. LEI tyrime atlikta kompleksine energetikos sektoriaus, ypač elektros energetikos ir centralizuoto šilumos tiekimo sistemų perspektyvinės raidos ir funkcionavimo scenarijų (alternatyvų), analize, kuri buvo atlikta atsižvelgiant į svarbiausius pastarųjų metų ekonomikos ir energetikos pokyčius ir planus Lietuvoje, Baltijos regione bei globalioje aplinkoje, pagrindinių energijos rinkų, energetikos sektoriaus valdymo ir aplinkosaugos srities pasaulines tendencijas.

Pasekmės aplinkai vertinamos lyginant Strategijos tikslus su „0 alternatyva“ – t.y. esamos situacijos alternatyva, kai Strategija neįgyvendinama.

Informacija, kaip buvo atsižvelgta į SPAV subjektu išvadas, visuomenės pasiūlymus

UAB Nomine Consult parengė Plano SPAV apimties nustatymo dokumentą. Šiame dokumente buvo numatytos SPAV apimtys, galimi poveikiai ir poveikio komponentai, taikytini vertinimo metodai. SPAV apimties nustatymo dokumentas 2017 m. liepos 19 d. buvo pateiktas susipažinti vertinimo subjektams: Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, Valstybinė saugomų teritorijų tarnybai, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai. Į subjektų pateiktas pastabas buvo atsižvelgta arba buvo motyvuotai atsakyta.

SPAV ataskaita parengta 2017 m. rugsėjo mėn. Informacija apie susipažinimą su SPAV ataskaita ir Strategijos projektu paskelbta planavimo organizatoriaus internetinėje svetainėje www.enmin.lt ir nacionalinėje žiniasklaidoje „Lietuvos žinios“. Visuomenei buvo suteikta galimybė susipažinti su SPAV ataskaita ir Strategijos projektu Strategijos rengimo organizatoriaus buveinėje ir internetinėje svetainėje www.enmin.lt. Viešas supažindinimas su SPAV ataskaita ir Strategijos projektu vyko 2017 m. spalio 11 d. 15.00 val. Lietuvos Respublikos energetikos ministerijoje, Gedimino pr. 38, 413 salėje. Užregistruotas vienas visuomenės pasiūlymas, kuris buvo išnagrinėtas, į pateiktas pastabas buvo atsižvelgta ir motyvuotai atsakyta, parengta visuomenės pasiūlymų vertinimo pažyma.

2017 m. rugsėjo mėn. 11 d. SPAV ataskaita ir Strategijos projektas buvo pateikti SPAV subjektams. Pastabos dėl SPAV ataskaitos gautos iš aplinkos ministerijos, kultūros ministerijos, saugomų teritorijų tarnybos. Į pateiktas pastabas buvo motyvuotai atsakyta taip pat atsižvelgiant į pastabas, patikslinta SPAV ataskaita. Gavus visų SPAV subjektų išvadas dėl SPAV

ataskaitos ir Strategijos projekto, Strategijos rengimo organizatorius 2017 m. lapkričio 22 d. SPAV subjektams raštu pateikė visuomenės pasiūlymų vertinimo pažymą bei subjektų išvadų vertinimo pažymą.

Susipažinti su patvirtinta Strategija, visuomenės pasiūlymų ir SPAV subjektų išvadų vertinimo pažyma galima Lietuvos Respublikos energetikos ministerijoje internetinėje svetainėje www.enmin.lt.

Tarpvalstybinių konsultacijų nebuvo vykdoma.

PRIDEDAMA:

- Visuomenės pasiūlymų vertinimo pažyma;
- SPAV subjektų išvadų vertinimo pažyma.